

HOW TO TEACH THE LANGUAGE

Reflections of the International Seminar on Teaching
English to Deaf and Hard-of-Hearing Students

The seminar, in which foreign and Czech lecturers spoke about their experience with teaching English to hearing impaired students, was held at the Faculty of Arts, Charles University in Prague, from 23 to 27 August 2004. It was prepared by Daniela Janáková, Ph.D., who organized the first international seminar aimed at teaching English to deaf and hard-of-hearing students in November 2000 as well (see Info-Zpravodaj 2/2001).

The second seminar was prepared for Czech teachers who teach English to hearing impaired students at universities and secondary schools. However, from taking part in the seminar could certainly benefit even the teachers of Czech language. Lecturers coming from the USA and Great Britain spoke namely about teaching English to the Deaf at their schools, and in their context teaching English to hearing impaired students is at the same position as teaching Czech language to the hearing impaired in our country – teaching the mother tongue of the majority of society, be it English or Czech. It means, we are speaking about teaching the second language, not the mother tongue of the Deaf. Therefore English is often for Czech hearing impaired, in fact, the third language to learn. But the seminar was very interesting and inspiring for every teacher who works with hearing impaired students.

The seminar, aimed at support of tertiary level education, was organized within the frame of the PEN-International project (Post Secondary International Education Network) and under the generous financial support of the Nippon Foundation. This project, the goal of which is improving teaching of the Deaf worldwide, represents cooperation of many individuals, as well as whole universities. The goal is to be reached by organizing the training courses for the teachers of hearing impaired, providing them with valuable information concerning new educational strategies or latest high-technology equipment. Charles University in Prague takes part in this project as well.

Majority of the seminar presenters were American colleagues from the National Technical Institute in Rochester which is a part of Rochester Institute of Technology. This is the institution which leads the PEN-International project. Besides them British colleagues from the University of Wolverhampton and Russian colleagues from Bauman State Technical University gave lectures at the seminar as well. All the presentations concerned teaching hearing impaired students at different universities. The seminar program was divided into two parts: morning presentations and afternoon workshops during which the presenters worked individually with the seminar participants making use of their teaching experience.

In this article we would like to inform you about several interesting, practically oriented contributions which could motivate all the people working with hearing impaired in a positive way.

A HANDFUL PRACTICAL PEDAGOGICAL STRATEGIES

Ms. Joan Fleming, deaf teaching coordinator from the University of Wolverhampton, stressed in her workshop that the teachers of the Deaf should concentrate their teaching especially on the students' strong points. She has been teaching English to the Deaf for many years and is the only English teacher who uses Sign language as a basic means of communication with her students while teaching them English at the University of Wolverhampton. Other teachers have to use sign language interpreters at their classes. Even though the students are divided into groups according to the levels of their advancement, each group differs a lot because there are many factors which the teacher of the Deaf has to take into consideration, e.g. the extent of their hearing impairment, their communication competences and preferences, various family background, etc. We would like to present here a few practical strategies of Ms. Fleming that really work for her students:

- The perception of the Deaf is based on vision, that is why the teacher should concentrate the teaching on visualization: create for each student a folder in which all language teaching materials you went through during the lessons will be filed. Let the student take care of the file himself/herself and create his/her own materials as well. Your student can always return to such a collection of study materials and make a great profit of them.
- Revise study materials with your students all the time.
- Have discussions about English or other foreign languages which you teach to the Deaf in Sign language but if you like to demonstrate something, write it always on the board or project it on the computer screen.
- In fact, all what you say or sign you have also to write on the board because if you do not do it, deaf students will remember signs, not words.
- Prepare handouts with a brief plan of the lesson for your students beforehand and pass them on the students before you start teaching. They can come back to it anytime during your lesson.
- If you don't know what to start your lesson with, ask students to write for you a short composition on any topic, or choose a general and quite wide topic. When evaluating these compositions you will learn about the student mistakes and his/her strong and weak points as well.
- Stress his/her strong points.
- Learning new vocabulary is the easiest task for hearing impaired students because it is just about translating and explaining the new expressions.
- Teaching grammar is a bigger problem because syntactic structure of majority spoken languages is different from the structure of sign languages (topic-comment structure: the main topic of speech and its commentary). Therefore when teaching syntactic

structure of English, start with explaining the word order in English sentences (SVOMPT).

- When communicating with hearing impaired students use meaningful complex phrases (grammar structure of the sentence need not be complicated), vocabulary should not be too difficult. Note that your students are able to communicate in Sign language on a quite high level of proficiency.
- Mark all the English sentence constituents with their labels: subject, predicate, object, adverb, etc.; and also individual parts of speech: noun, verb, adjective, etc. = *labelling* because all the students wish to have the language “labelled”.
- At first, tell the students stories in Sign language, then start demonstrating the captioned films and finally start reading and translating English books with them. Reading is the necessary basement for learning writing tasks.

HOW TO ANALYZE COMPOSITIONS OF HEARING IMPAIRED STUDENTS

Prof. Gerald P. Berent informed the seminar participants about the coding system which he developed together with his colleagues from the NTID Department of Research that can be used when analyzing the written tasks of hearing impaired students. Each grammar category or any other grammar item, as e.g. verb tense, singular, plural, single parts of speech have their own marks which are most often abbreviations of the given word. While reading the text written by a hearing impaired student, the teacher inserts into it the special abbreviations. He labels not only the mistakes (-) but the correct student usage as well (+). Because hearing impaired students make in general lots of mistakes in any written text, it is not much motivating for them if they get back their written tasks, corrected by their teacher, full of red marks, stressing just their mistakes. This is, unfortunately, the traditional system at Czech schools. In this sense American colleagues could motivate Czech teachers for a positive change leading to their better collaboration with hearing impaired students.

In addition, Prof. Berent pointed out that when checking students' written tasks it pays off to focus on just one grammar point at a time not considering other mistakes at all. But the decision what to stress is, of course, on individual teacher. As an example, see the following paragraph of student composition aimed at training the correct use of English verb tenses (+TNS or -TNS):

“One person name -TNS Bill Brown, he -TNS from MN (Minnesota) and +TNS went school with me in the Progressive School for the Deaf Children in Milltown MN. When I -TNS am freshman he +TNS was 7th grader that year.”

Correct version:

“One person name *is* Bill Brown, he *is* from MN and went school with me in the Progressive School for Deaf Children in Milltown MN. When I *was* freshman, he was 7th grader that year.”

The teacher labels by these marks the whole student's text and when corrected this way, it is given back to the student to work on the text again. How? The student will look for his mistakes in the text and the abbreviation –TNS will let him/her know that he/she made a mistake there. It is up to him/her to think it over and make another, right choice. This way the student continues to learn by correcting his/her original text himself/herself and thus takes interactive part in the learning/teaching process. Czech teachers prefer writing the correct version above the wrong expression. The American system is based on the belief that if the student has to work on the same text several times, and he/she has to deal with the same problem repeatedly, he/she has to put more effort into it and this way he/she will fix certain knowledge better and for longer time.

HOW TO WORK WITH THE TEXTS (example)

How does Ms. **Kathleen Eilers-crandall**, Professor of English language at NTID, work with her students? Many Czech teachers may find her teaching approach similar to their own. We have chosen an example of her class on reading non-fiction texts. During the semester each student has to bring to class whatever text: a newspaper or the Internet article, etc., which he/she was impressed by and has to present it to the colleagues. Thus the students work during the classes with the texts which they have chosen themselves and are interested in. And above that, the student who brought the article, acts as an expert on the given topic during the class and other students can ask him/her questions, e.g. regarding special vocabulary.

Here is a short example of text dealing with the car racing:

JEFF GORDON: began his racing career in quarter midgets and go-karts, winning national championships in both categories. He progressed into USAC open-wheel competition...

The students mark in the text the words which they wish to explain and try to find their meaning together. At the end of the lesson a clear chart with the new words and expressions is drawn, showing the parts of speech where they belong to and explaining their meaning.

Unknown Word Context, where it was used	Part of Speech Definition (meaning)
quarter midgets <i>Jeff Gordon began to race in quarter midgets.</i>	Adjective + Noun A car for kids (1/4 size)
Categories <i>He was winning championships in both categories.</i>	noun groups, categories
Progressed <i>He progressed to USAC open-wheel competition.</i>	verb make progress, get further

Next step: the students concentrate on the grammar aspects of the text. In this case the teacher focused on various types of English questions. The students were given by their teacher written explanation of the grammar task, then followed a list of questions connected with the text and they had to decide what type of question it was and finally had to answer the questions briefly.

Info Zpravodaj (Czech Deafness Journal), volume 3, September 2004

To sum up, we could say that not only parents play an important role in the life of hearing impaired children but teachers (in this case the teachers of majority language of society), as well. They influence a great deal forming the attitude of the hearing impaired child towards the language of his/her native country in which he/she grows up and, in general, towards the educational process as a whole.

(This article was written by Jitka Motežníková and published by INFO Journal of *Information Centre on Deafness of Parents and Friends Federation of Czech Hearing Impaired*, page 10 – 11, 3/2004)

JAK UČIT JAZYK? II

Z MEZINÁRODNÍHO SEMINÁŘE O VÝUCE ANGLIČTINY NA STŘEDNÍCH A VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČESKÉ REPUBLICE

Po dlouhé době se v České republice konal seminář, na němž vystupovali jak čeští, a zejména zahraniční přednášející, z velké míry učitelé z praxe, kteří hovořili o tom, jaké mají zkušenosti s výukou jazyka u sluchově postižených (SP) studentů. Seminář proběhl na Filosofické fakultě UK v Praze ve dnech 23. - 27. 8. pod organizačním vedením **PhDr. Daniely Janákové**, která organizovala stejně zaměřený seminář také v prosinci 2000 (viz Info-Zpravodaj 2/2001).

I v tomto případě byl seminář připraven pro české učitele středních a vysokých škol, kteří vyučují SP studenty anglický jazyk. Seminář by byl však jistě velmi přínosným i pro učitele češtiny, a možná pro ty především. Přednášející, pocházející především ze Spojených států a Velké Británie, totiž mluvili o výuce angličtiny na jejich školách a v jejich případě je angličtina pro neslyšící ve stejné pozici jako u nás čeština - jedná se o jazyk většinové společnosti. Jde tedy o výuku jazyka druhého. Angličtina je často pro SP studenty už jazykem třetím. Seminář byl však obecně zajímavý a inspirativní pro každého učitele, který pracuje se SP studenty.

Seminář se konal v rámci projektu PEN-International (Postsecondary Education Network - Mezinárodní projekt na podporu výuky na vysokých školách). Tento projekt představuje v praxi spolupráci mnoha jednotlivců, ale také celých universit, jejichž cílem je zlepšit výuku sluchově postižených studentů na vysokých školách na celém světě se zaměřením na rozvojové země. Toho chce dosáhnout tím, že bude pořádat školicí kurzy pro učitele SP studentů, informovat je o nových vzdělávacích postupech a metodách či pomůže s technickým vybavením škol. Karlova universita v Praze se celého projektu účastní jako jedna z partnerských universit.

Většina přednášejících přijela na seminář z NTID (Národní technický institut pro neslyšící; funguje při Rochesterském technickém institutu), což je jedna ze dvou universit, které celý projekt zajišťují. Kromě Američanů do Prahy přijeli také jejich kolegové z Wolverhamptonské university z Velké Británie a také z Baumanovy moskevské státní technické university z Ruska. Všechny příspěvky se týkaly výuky SP studentů na vysoké škole. Program semináře byl rozdělen na dvě části: dopoledne byly přednášky, odpoledne byla věnována praktickým cvičením, při nichž lektori pracovali přímo s jednotlivými účastníky semináře, především s jejich zkušenostmi z pedagogické praxe.

V tomto článku bychom vás rádi informovali o několika zajímavých prakticky zaměřených příspěvcích, které mohou přinést inspiraci všem, kteří pracují v oblasti vzdělávání sluchově postižených.

NĚKOLIK PRAKTICKÝCH PEDAGOGICKÝCH RAD

To, že by měl učitel vycházet při výuce jazyka především ze studentových silných stránek zdůrazňovala ve svém příspěvku paní **Joan Fleming**, která na anglické Wolverhamptonské universitě koordinuje výuku anglického jazyka pro neslyšící. Výuce SP studentů se věnuje už mnoho let. Na své domovské universitě je jediná učitelka anglického jazyka, která ovládá znakový jazyk a ve třídě ho používá jako základní komunikační prostředek. Ostatní učitelé vyučují za přítomnosti tlumočnicka znakového jazyka. I přesto, že jsou studenti rozděleni do skupin podle úrovně svých jazykových schopností, vyznačuje se každá jednotlivá skupina studentů uvnitř velkou různorodostí. U SP studentů je totiž mnoho faktorů, s nimiž je třeba počítat: zejm. velikost jejich sluchové vady, jejich komunikační kompetence a preference, různé rodinné zázemí... Z vystoupení paní Flemingové jsme vybrali několik prakticky zaměřených rad a postupů, které se jí během její dlouholeté praxe osvědčily.

► SP lidé si pamatují vizuální vjemy, snažte se tedy naučené **vizualizovat**: vytvořte každému studentovi složku, v níž budou zpracovány všechny jevy, o nichž jste si při výuce řekli; nechte studenta, aby se o tuto složku sám staral, vytvářel si vlastní materiály; k takovým materiálům je možné se vždy vrátit a čerpat z nich

► k lepšímu a trvalejšímu zapamatování nabytých znalostí je třeba **neustálého opakování**

► **diskutujte** o anglickém jazyce (či jiném jazyce, který je předmětem výuky) **ve znakovém jazyce (ZJ)**, ale

pokud chcete něco ukázat, či demonstrovat, vždy to napište na tabuli

► **všechno** to, co řeknete nebo co ukážete v ZJ, musíte také **napsat na tabuli**: pokud to neuděláte, vaši studenti si zapamatují znaky a nikoliv slova

► připravte studentům materiály - **handouty**, v nichž bude stručně popsáno, co budete ve třídě danou hodinu dělat; **handouty** rozdejte před začátkem hodiny, aby se k nim mohli studenti vracet; s těmito materiály můžete navíc v hodině přímo pracovat

► pokud nevíte, s čím byste měli při výuce jazyka začít, zadejte studentům, aby napsali krátké pojednání na volné téma (či předem zadané, ale dostatečně široké); při **analýze** tohoto **volného psaní** se vám projeví, v čem jsou studentovy silné stránky a v čem dělají chyby

► **zaměřte se na to, v čem je student silný**

► učení se novým slovům, pojmům je pro SP studenty při výuce jazyka to nejjednodušší: je to pouze otázka překladu a vysvětlení daného pojmu

► větší problémy jsou s gramatikou: výklad o syntaktické struktuře angličtiny začněte výkladem o způsobu uspořádání větných členů v typické anglické větě (S-V-O: podmět - přísudek - předmět) - syntaktická struktura většiny mluvených jazyků je totiž odlišná od struktury znakových jazyků (topic - comment structure: hlavní téma promluvy - jeho komenář)

► pokud komunikujete se svými SP studenty, **užívejte obsahově komplexní slovní fráze** (gramatická struktura věty nemusí být složitá), nikoliv jednoduchou slovní zásobu; uvědomte si, že oni mezi sebou dokáží ve ZJ

kommunikovat na obsahově na vysoké úrovni

► **označujte všechny části anglických vět jejich jmény** (podmět, přísudek, předmět; podstatné jméno, přídavné jméno, sloveso...); SP studenti (a mnoho těch, kdo se učí cizí jazyk) chtějí mít jazyk přehledně „označovaný“, opatřený odpovídajícím „štítkem“ (tzv. labelling)

► vyprávějte SP studentům nejprve příběhy ve ZJ - poté jim postupně začněte pouštět titulkované filmy - a nakonec před ně předložte knihy (překládejte jim z nich)

► **čtení je klíč ke znalosti psaného jazyka**

JAK ANALYZOVAT PSANÝ PROJEV SP STUDENTŮ?

Gerald P. Berent informoval účastníky semináře o kódovacím systému, který vyvinul spolu se svými spolupracovníky z oddělení výzkumu na NTID a se kterým lze pracovat při analýze psaných projevů SP postižených studentů. Každý z gramatických či jiných jazykových jevů, jako např. slovesný čas, množné číslo, jednotlivé slovní druhy, má svou vlastní značku, většinou zkratku daného slova. Když učitel pročítá psaný text SP studenta, zapisuje mu do textu na patřičná místa dané značky. Nevpisuje je ale pouze tam, kde objeví u studenta chybu, ale také tam, kde student užil jazykový jev správně. SP studenti dělají při psaní v angličtině (či v jakémkoliv jiném jazyku) velké množství chyb. Nikoho pak v dalším snažení příliš nemotivuje, když vidí před sebou text, který se jen hemží červenými poznámkami. Systém na našich (českých) školách je bohužel postaven na tom, že odhaluje pouze to, kde žák udělal chybu. To, čím bychom se mohli inspirovat přístupem amerických kolegů, je, že vedle problematických míst zdůrazníme i studentovy kvality, to, co naopak udělal správně.

Profesor Berent navíc zdůraznil, že je dobré se v práci zaměřit pouze na jeden aktuálně probíraný jev a nehodnotit chyby v jiných jazykových jevech (je ale na každém z učitelů, jaký postup při výuce zvolí). V praxi to znamená, že učitel např. hodnotí správné užití slovesných časů (kterých je v anglickém jazyce velké množství). Zaměřte se pouze na to, jestli žák v textu správně užil slovesný čas a další chyby neopravuje. Tam, kde žák použil čas správně, udělá před slovem danou značku se znaménkem +. Tam, kde chyboval, udělá stejnou značku se znaménkem -.

Př. TNS - značka pro TENSE - slovesný čas.

One person name -TNS Bill Brown, he -TNS from MN (Minnesota) and +TNS went school with me in the Progressive School for the Deaf Children in Milltown MN. When I -TNS am freshmen he +TNS was 7th grader that year.

Správné znění:

One person name is Bill Brown, he is from MN and went school with me in the Progressive School for Deaf Children in Milltown MN. When I was freshman, he was 7th grader that year.

(Jeden člověk se jmenuje Bill Brown, je z MN a chodil se mnou do školy do Pokrokové školy pro Neslyšící v Milltownu MN. Když jsem začínal, toho roku byl už na 7. stupni.)

Učitel daný text označí značkami a takto „opravený“ text vrátí studentovi. Ten s daným textem pracuje dál. Jak? Student si v textu najde místa, v nichž chyboval. Zkratka TNS mu napoví, že v daném kontextu nepoužil správný čas. Je na něm, aby se ještě jednou zamyslel a zvolil jinou možnost. Učí se tak vlastně dál tím, že si sám „opravuje“ svůj původní text, a interaktivně se tak do procesu zapojuje. U nás se někdy stává, že učitelé přímo k opravené chybě napíší správné řešení. Tento systém je však založen na tom, že pokud žák uvidí text vícekrát a víckrát musí řešit stejný problém, tedy vyvinout jistě úsilí, poznatek si lépe zafixuje.

JAK PRACOVAT S TEXTY (UKÁZKA)

Jakým způsobem pracuje při výuce se svými studenty paní **Kathleen Eilers-crandall**, profesorka anglického jazyka z NTID? V jejím postupu možná najednou mnohé české paní učitelky postupy podobné těm svým. Vybrali jsme praktickou ukázkou z jedné z hodin výuky četby neliterárních textů. Systém výuky funguje tak, že každý ze studentů má za úkol při-

nést v průběhu semestru do hodiny libovolný text z novin, internetu nebo jiných médií, který ho zaujal, a ten pak svým kolegům prezentuje. Studenti tak v hodinách pracují s texty, které sami vybrali a mají na nich primární zájem. Dotyčný student je navíc v hodině odborníkem přes dané téma a studenti se něj mohou obracet např. s otázkami k složitější slovní zásobě.

Student z naší ukázky zvolil text z prostředí automobilových závodníků. Přinášíme krátkou ukázkou:

JEFF GORDON: began his racing career in quarter midgets and go-karts, winning national championships in both categories. He progressed in to USAC open-wheel competition...

V textu studenti označí slova, která chtějí vysvětlit a společně se snaží nalézt požadovaný význam. Z každé hodiny je pak vypracována přehledná tabulka s vybranými slovy, jejich druhovým zařazením a vysvětlením (viz níže).

Žáci dále pracují s textem po gramatické stránce. V tomto případě se paní učitelka zaměřila na rozlišování doplňovacích a zjišťovacích otázek. Studenti od ní dostanou materiál, v němž je daná problematika podrobně rozpracována a vysvětlena. Poté dostanou seznam otázek, týkajících se samotného textu, např. Jezdil Jeff Gordon závodně, když byl malý?; Byl J.G. šampionem v kategorii go-kart?; Jakým typem aut jezdil J.G. úplně poprvé? ... a mají rozhodnout, zda jde o otázky doplňovací či zjišťovací, a krátce na ně odpovědět.

Náš článek uzavřeme prostým konstatováním, že důležitou úlohu hraje v životě SP člověka nejen rodiče, a také učitelé (v tomto případě učitelé většinového jazyka), kteří mají velký vliv na to, jaký postoj zaujme dítě k jazyku země, v níž vyrůstá, ale obecně, i k celému procesu vzdělávání.

Zpracovala **Jitka Motejková**

neznámé slovo (a) kontext, v němž bylo slovo (a) použito	slovní druh definice (význam)
quarter midgets Jeff Gordon began to race in quarter midgets. (J.G. začal závodit v autech už jako malý).	příd. jm. + podst. jm. auta pro malé děti (1/4 velikost)
categories He was winning championships in both categories. (Vítězil v obou kategoriích.)	podst. jm. skupiny, kategorie
progressed He progressed to USAC open-wheel competition. (Dostal se až do soutěže USAC.)	sloveso dělat pokroky, dostat se dále